

EHEAROME2020

Ministerské vyhlásenie z Ríma

PRÍLOHA II

EUROPEAN
Higher Education Area

bologna
process

ITALIAN **BFUG** SECRETARIAT
2018-2020

Translated within the Erasmus+ project “[IN-GLOBAL Enhancing Knowledge of the EHEA and Global Dialogue](#)” in 2023.

The original version of the Rome Communiqué and its annexes are available on the website of the European Higher Education Area:

<https://ehea.info/page-ministerial-conference-rome-2020>

**Co-funded by
the European Union**

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Princípy a základné pokyny na posilnenie sociálneho rozmeru vysokoškolského vzdelávania v Európskom priestore vysokoškolského vzdelávania (EHEA)

Pripravila konzultačná skupina BFUG 1 zaoberajúca sa sociálnym rozmerom

Úvod

Vyhlásenie z roku 2018 v Paríži uznalo potrebu usmerniť členské štáty ako definovať a implementovať politiku na zlepšovanie sociálneho rozmeru EHEA. Tento dokument vymedzuje princípy a základné pokyny pre ďalší rozvoj sociálneho rozmeru vysokoškolského vzdelávania. Vychádza z definície sociálneho rozmeru, uvedenej vo vyhlásení z roku 2007 v Londýne, že zloženie študentstva, ktoré pristupuje k vysokoškolskému vzdelaniu, zúčastňuje sa na ňom a ukončuje ho na všetkých úrovniach, by malo odpovedať heterogénnemu sociálnemu profilu spoločnosti vo všeobecnosti v krajinách EHEA. Konzultačná skupina pre sociálny rozmer ide aj ďalej za predchádzajúcu definíciu, rozširuje ju a zdôrazňuje, že sociálny rozmer zahŕňa v rámci vysokoškolského vzdelávania vytvorenie inkluzívneho prostredia, ktoré podporuje rovnosť, rôznorodosť a reaguje na potreby miestnych komunít.

Princípy a základné pokyny uvedené v tomto dokumente dopĺňajú stratégiu EHEA 2020 „Widening Participation for Equity and Growth“ (rozšírenie účasti za rovnosť a rast)¹, ktorú ministri prijali v roku 2015 v Jerevane ako nástroj ďalšieho posilnenia sociálneho rozmeru a súčasného prispievania k rastu kvality vysokoškolského vzdelávania. Sociálny rozmer by mal prepojiť princípy prístupnosti, rovnosti, rôznorodosti a začlenenie do všetkých zákonov, zásad a záležitostiach týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania, aby takýto prístup k štúdiu, účasť na ňom, jeho pokračovanie a ukončenie záviseli hlavne na schopnostiach študentov a nie na ich osobných vlastnostiach alebo okolnostiach, ktoré prekračujú ich priamy vplyv. Pre tento účel by mali verejné orgány podporovať uplatňovanie týchto princípov a smerníc poskytnutím právneho, finančného, administratívneho a informačného rámca, ktorý umožní zahájiť procesy uplatňovania na miestnej úrovni. Tento rámec podporí inkluzívneho stratégie, ktoré poskytujú špecifickú podporu zraniteľným, znevýhodneným a nedostatočne zastúpeným študentom² a poukáže na širšie opatrenia a zásady, z ktorých by študentská populácia a zamestnanci inštitúcií vysokoškolského vzdelávania mohli získavať vzájomný prospech.

Väčšia účasť zraniteľných, znevýhodnených a nedostatočne zastúpených skupín na vysokoškolskom vzdelávaní vytvára väčší prínos z hľadiska zníženia sociálnej pomoci, zlepšenia zdravotníckych výsledkov a väčšiu angažovanosť komunity. Tieto širšie prínosy sú spolu základom kohéznych a demokratických spoločností, v ktorých prevláda sociálna spravodlivosť, verejný statok, verejná zodpovednosť a sociálna mobilita. Vysokoškolské vzdelanie väčšieho počtu občanov znamená lepšiu perspektívu zamestnať sa, vyššie mzdy a šírenie zmyslu prínosov vysokoškolského vzdelávania pre nové generácie a ich lokálne komunity. EHEA okrem dodržiavania prijatých záväzkov, holistického a proaktívneho prístupu na zlepšenie sociálneho rozmeru vysokoškolského vzdelávania slúži aj na urýchlenie procesov pri dosiahnutí cieľov udržateľného rozvoja Spojených národov.

Tieto princípy a základné pokyny určujú smer EHEA pre budúce desaťročie, aby verejné orgány a inštitúcie zahrnuli tieto princípy do základných misií vysokoškolského vzdelávania: učenie sa a výuka, výskum, inovácia, výmena a presah znalostí, inštitucionálne riadenie a správa, ako aj zásady pridelovania zodpovednosti

¹ Prístupné na adrese http://www.ehea.info/media/ehea.info/file/2015_Yerevan/71/5/Widening_Participation_for_Equity_and_Growth_A_Strategy_for_the_Development_of_the_SD_and_LLL_in_the_EHEA_to_2020_613715.pdf

² Glosár výrazov a definícií týkajúcich sa zadefinovania zraniteľných, znevýhodnených a nedostatočne zastúpených študentov sa nachádza na konci tohto dokumentu.

aktuálnym aj budúcim študentom a personálu vysokoškolského vzdelávania. Zlepšovanie sociálneho rozmeru posunutím sa k väčšej prístupnosti a zameriavanie sa na princíp „nenechať nikoho pozadu“ predstavuje základný krok dopredu kvôli posilneniu našich spoločností a demokracií. Podporovanie rôznorodého učenia sa životné prostredie je nevyhnutnosťou a malo by byť považované za investíciu pre spoločnosť; verejné orgány musia prijať zodpovednosť za zabezpečenie toho, že princípy a základné pokyny budú konzultované, prispôbované národným reálnym situáciám, a budú zavádzané kvôli ochrane lepšieho zajtrajška pre naše systémy vysokoškolského vzdelávania.

Princípy uvedené v nasledujúcom texte by sa mali chápať ako vyhlásenia na vysokej úrovni, ktoré slúžia ako základ pre koncept rôznych politík na zlepšenie sociálneho rozmeru. Usmernenia sú odporúčania, ktoré majú za cieľ pomôcť tvorcom politiky ako zavádzať princípy do praxe. Preto celý tento dokument nesmie byť považovaný za kontrolný zoznam, ale skôr za základ pre kontinuálne zlepšovanie zásad a ich skutočné uplatňovanie na národnej a na inštitucionálnej úrovni.

Princípy

- 1. Sociálny rozmer by mal byť v strede záujmu stratégií vysokoškolského vzdelávania na úrovni systému a na inštitucionálnej úrovni, ako aj na úrovni EHEA a EÚ.** Posilnenie sociálneho rozmeru vysokoškolského vzdelávania a podpora rovnosti a začlenenia s cieľom odrážať rozmanitosť spoločnosti, je zodpovednosťou systému vysokoškolského vzdelávania ako celku a malo by byť považované za trvalý záväzok.

Základné pokyny:

Strategický záväzok vo vzťahu k sociálnemu rozmeru vysokoškolského vzdelávania by mal byť zosúladený s konkrétnymi cieľmi, ktoré môžu byť zahrnuté do existujúcich alebo paralelne rozvíjaných politík v oblasti vysokoškolského vzdelávania. Tieto ciele musia byť zamerané na rozšírenie prístupu a podporu účasti a ukončenia štúdií pre všetkých súčasných a budúcich študentov.

V procese vytvárania stratégií by mal prebiehať dialóg medzi verejnými orgánmi, inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, zástupcami študentov a zamestnancami a ďalšími zainteresovanými stranami, vrátane sociálnych strán, nevládných organizácií a osôb prináležiacich k zraniteľným, znevýhodneným a nedostatočne zastúpeným skupinám. Tento rozsiahly dialóg musí zaručiť vytváranie inkluzívnych stratégií pre vysokoškolské vzdelávanie, ktoré by podporovali rovnosť a rôznorodosť, a ktoré by odpovedali na potreby komunity vo všeobecnosti.

- 2. Právne predpisy alebo programové dokumenty by mali umožniť inštitúciami vysokoškolského vzdelávania rozvíjať vlastné stratégie na plnenie ich verejnej zodpovednosti za rozširovanie prístupu, k vysokoškolskému štúdiu, účasti na ňom a jeho ukončenie.**

Základné pokyny:

Právne predpisy a administratívne predpisy by mali umožniť dostatočnú flexibilitu pri návrhu, organizovaní a vydávaní študijných plánov, aby odrážali rôznorodosť potrieb študentov. Inštitúcie vysokoškolského vzdelávania by mali byť schopné organizovať denné aj diaľkové štúdium, flexibilné spôsoby štúdia, zmiešané a dištančné vzdelávanie, a tiež by mali uznať predchádzajúce vzdelanie (RPL), kvôli uspokojeniu potrieb rôznorodej študentskej populácie.

Verejné orgány by mali podporovať uznanie predošlého neformálneho a neoficiálneho vzdelania (RPL) v rámci vysokoškolského vzdelávania, pretože má kladný dopad na rozšírenie prístupu, na prechod a na ukončenie, na rovnosť a na začlenenie, na mobilitu a na zamestnanosť. RPL umožňuje flexibilné spôsoby celoživotného učenia sa v celej oblasti vzdelávania, vrátane vysokoškolského vzdelávania. Uplatnenie RPL bude vyžadovať účinnú spoluprácu medzi systémom vysokoškolského vzdelávania, zamestnávateľmi a komunitou vo všeobecnosti; aby to bolo možné, národné kvalifikačné rámce by mali uľahčovať transparentné uznanie výsledkov vzdelávania a spoľahlivé postupy zabezpečenia kvality.

3. Inkluzívnosť celého vzdelávacieho systému by sa mala zlepšiť rozvojom koherentných zásad, počínajúc predškolským vzdelávaním, pokračovať školou, vysokoškolským vzdelávaním a celoživotným učením sa.

Základné pokyny:

Je dôležité vytvárať synergie medzi všetkými úrovňami vzdelávania a súvisiacimi politickými oblasťami (ako financie, zamestnanosť, zdravie a sociálna starostlivosť, ubytovanie, migrácia atď.), kvôli rozvoju opatrení, ktoré by vytvárali inkluzívne prostredie v celej oblasti vzdelávania, podporujúce rovnosť, rôznorodosť a začlenenie a odpovedalo na potreby komunity vo všeobecnosti.

Zásady sociálneho rozmeru nesmú podporovať len súčasných študentov, ale aj potenciálnych študentov v ich príprave a prechode na vysokoškolské vzdelávanie. Účasť na vysokoškolskom vzdelávaní musí možná počas celého života aj pre dospelých, ktorí sa rozhodnú vrátiť alebo prísť k vysokoškolskému vzdelávaniu v neskorších fázach svojho života. Inkluzívny prístup musí zapojiť čo najširšie komunity, inštitúty vysokoškolského vzdelávania a ostatné skupiny podielnikov, kvôli spoločnému vytvoreniu postupov vysokoškolského vzdelávania.

Rovnosť, rôznorodosť a začlenenie by mali plniť základnú funkciu pri príprave učiteľov pred vysokoškolským vzdelávaním.

4. Dostupnosť spoľahlivých údajov je nevyhnutným východiskovým predpokladom na zlepšenie sociálneho rozmeru vysokoškolského vzdelávania, založeného na evidencii. Systémy vysokoškolského vzdelávania by mali definovať účel a ciele zhromažďovania niektorých typov údajov, a mali by pritom zohľadňovať špecifiká národných právnych rámcov. Je potrebné rozvíjať vhodné schopnosti pre zhromažďovanie, spracovanie a používanie uvedených údajov, kvôli nasmerovaniu a udržiavaniu sociálneho rozmeru vysokoškolského vzdelávania.

Základné pokyny:

Pre rozvoj účinných zásad je potrebný neustále zhromažďovanie údajov na národnej úrovni. V rámci limitov stanovených národnými právnymi rámcami by malo toto zhromažďovanie údajov poskytnúť informácie o zložení študentstva, prístupe a účasti, opustení a ukončení vysokoškolského štúdia, vrátane prechodu na pracovný trh po dokončení štúdia, a umožniť identifikáciu zraniteľných, znevýhodnených a nedostatočne zastúpených skupín.

Aby bolo takéto zhromažďovanie údajov porovnateľné na medzinárodnej úrovni, malo sa malo pracovať na kategórii zhromažďovania administratívnych údajov, podstatných pre sociálny rozmer na úrovni EHEA, prostredníctvom prieskumu Eurostudent alebo podobných prieskumov. Kvôli racionalizácii procesu a zabráneniu administratívnych nákladov pre verejnú správu a inštitúty vysokoškolského vzdelávania by tento rozvoj mal zohľadniť existujúce národné záležitosti a súvisiace procesy zhromažďovania údajov.

Toto zhromažďovanie údajov na národnej úrovni by mohli byť v prípade potreby doplnené, kde je to vhodné a nevyhnutné, ďalšími prieskumami, vyhľadávaním a analýzami vedenými inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, s cieľom lepšie pochopiť zraniteľnosť, nevýhody a nedostatočné zastúpenie vo vzdelávaní, ako aj prechody študentov v rámci vzdelávacieho systému.

- 5. Verejné orgány by mali prijať zásady, ktoré umožňujú inštitúciám vysokoškolského vzdelávania zaručiť účinné poradenstvo a nasmerovanie potenciálnym a zapísaným študentom, s cieľom rozšíriť prístup, účasť a ukončenie štúdia vysokoškolského vzdelávania.** Uvedené služby by mali byť koherentné v celom vzdelávacom systéme, s mimoriadnym dôrazom na prechody medzi jednotlivými úrovňami vzdelávania, vzdelávacími inštitúciami a pracovným trhom.

Základné pokyny:

Verejné orgány musia vytvoriť podmienky umožňujúce spoluprácu medzi jednotlivými verejnými inštitúciami, ktoré poskytujú poradenské služby a služby nasmerovania, spolu s inštitúciami vysokoškolského vzdelávania, s cieľom vytvoriť synergie a zabrániť duplikovaniu podobných služieb. Uvedené služby musia rešpektovať princípy zrozumiteľnosti a jednoduchosti použitia, pretože finálni používatelia musia byť schopní ich ľahko pochopiť.

Vo vnútri heterogénneho študentstva musí byť mimoriadna pozornosť venovaná študentom s problémami fyzického a psychického zdravia. Títo študenti by mali mať prístup a odbornú podporu s cieľom zaručiť správny prístup a ukončenie vysokoškolského štúdia. Mimoriadna pozornosť by mala byť venovaná prevencii psychologických problémov spôsobených organizáciou štúdia a životnými podmienkami študentov.

Verejné orgány by mali tiež zvážiť zriadenie inštitútu ombudsmana, ktorí má schopnosť a znalosti pre zmierenie prípadných konfliktov, súvisiacich predovšetkým s otázkami rovnosti, ktoré môžu vzniknúť po prístupe alebo účasti na vysokoškolskom štúdiu, alebo konfliktov, ktoré bránia dokončeniu štúdia.

- 6. Verejné orgány by mali inštitúciám vysokoškolského vzdelávania poskytnúť dostatočné a udržateľné financovania a finančnú autonómiu, čo im umožní vytvoriť kapacitu na prijatie rôznorodosti a prispieť k rovnosti a začleneniu do vysokoškolského vzdelávania.**

Základné pokyny:

Systémy financovania vysokoškolského vzdelávania by mali uľahčovať dosiahnutie strategických cieľov, súvisiacich so sociálnym rozmerom vysokoškolského vzdelávania. Inštitúty vysokoškolského vzdelávania by mali byť podporované a oceňované za dosiahnutie dohodnutých cieľov v oblasti rozširovania prístupu, zvýšenia účasti a ukončenia štúdia vysokoškolského vzdelávania, osobitne vo vzťahu k zraniteľným, znevýhodneným a nedostatočne zastúpeným skupinám. Mechanizmy na dosiahnutie týchto cieľov by nemali mať negatívne finančné následky na základné financovanie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania.

Systém finančnej podpory by mal byť univerzálne aplikovateľný na všetkých študentov; avšak keď to nie je možné, verejné systémy finančnej podpory pre študentov by mali byť založené na potrebách a mali by zaisťovať prístup k vysokoškolskému vzdelávaniu všetkým študentom, podporiť prístup a poskytnúť príležitosť byť úspešní vo vysokoškolskom vzdelávaní. Mali by prispievať predovšetkým na pokrytie priamych nákladov na štúdium (študijné poplatky a študijné materiály) a nepriamych nákladov (napríklad ubytovanie, ktoré sa stáva stále problematickejšim pre študentov celého EHEA z dôvodu zvýšenia nákladov na bývanie, životných nákladov, nákladov na prepravu atď.)

- 7. Verejné orgány by mali pomáhať inštitútom vysokoškolského vzdelávania posilniť ich schopnosť reagovať na čo najheterogenejšie potreby študentstva a inštitútu, a vytvárať inkluzívne prostredie pre učenie sa a inkluzívne inštitucionálne kultúry.**

Základné pokyny:

Verejné orgány by mali podporovať inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a poskytovať im primerané prostriedky na zlepšenie počiatočného a priebežného odborného vzdelávania akademických a administratívnych pracovníkov, s cieľom umožniť im profesionálne a nestranné pracovať s rôznorodým študentstvom a personálom.

Tam, kde je to možné, by sa systémy externého zabezpečenia kvality mali zaoberať tým, ako sa sociálny rozmer, rôznorodosť, spravodlivosť a začlenenie odrážajú na inštitucionálnych poslaniach inštitútov vysokoškolského vzdelávania, za súčasného dodržania princípu autonómie samotných inštitútov.

- 8. Programy medzinárodnej mobility vo vysokoškolskom vzdelávaní by mali byť štruktúrované a uplatňované tak, aby podporovali rôznorodosť, rovnosť a začlenenie, a mali by podporovať predovšetkým účasť študentov a zamestnancov zo zraniteľného, znevýhodneného alebo nedostatočne zastúpeného prostredia.**

Základné pokyny:

Medzinárodné skúsenosti prostredníctvom vzdelávacej mobility zlepšujú kvalitu výsledkov učenia sa vo vysokoškolskom vzdelávaní. Verejné orgány a inštitúcie vysokoškolského vzdelávania by mali všetkým zabezpečiť rovnaký prístup k vzdelávacím príležitostiam, ktoré ponúkajú národné a medzinárodné plány vzdelávacej mobility v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, a mali by aktívne riešiť prekážky mobility pre zraniteľné, znevýhodnené alebo nedostatočne zastúpené skupiny študentov a zamestnancov.

Okrem ďalšej podpory fyzickej mobility, vrátane úplnej prenosnosti štipendií a pôžičiek v celom EHEA, by verejné orgány a inštitúty vysokoškolského vzdelávania mali uľahčiť použitie počítačových a komunikačných technológií (PKT) na podporu zmiešanej mobility a na podporu internacionalizácie vo vlasti, zavedením medzinárodnej online spolupráce do kurzov. Zmiešaná mobilita je kombináciou obdobia fyzickej mobility a obdobia online vzdelávania. Táto online spolupráca môže byť použitá na rozšírenie výsledkov vzdelávania a na zlepšenie dopadu fyzickej mobility, napríklad spojením rôznorodejšej skupiny účastníkov alebo ponúknutím širšej škály mobility.

9. Inštitúcie vysokoškolského vzdelávania musia zaručiť, že zapojenie komúnit do vysokoškolského vzdelávania podporí rôznorodosť, rovnosť a začlenenie.

Základné pokyny:

Zahrnutie do komunity by malo byť považované za proces, v ktorom inštitúty vysokoškolského vzdelávania spolupracujú so zainteresovanými externými stranami komunity na spoločných aktivitách, ktoré môžu byť vzájomne prospešné. Podobne ako zásady sociálneho rozmeru, aj zahrnutie do komunity by malo byť súčasťou základných úloh vysokoškolského vzdelávania. Malo by zahŕňať výuku a učenie sa, výskum, výmenu služieb a znalostí, študentov a personálu a správu inštitútov vysokoškolského vzdelávania. Táto angažovanosť poskytuje holistický základ, prostredníctvom ktorého môžu univerzity reagovať na širokú škálu sociálnych potrieb, vrátane potrieb zraniteľných, znevýhodnených alebo nedostatočne zastúpených skupín, za súčasného obohatenia výučby, výskumu a iných kľúčových funkcií.

Zainteresované časti komunity (napríklad miestne orgány, kultúrne organizácie, nevládne organizácie, podniky, občania) by mali mať možnosť zmysluplne spolupracovať s aktérmi vysokoškolského vzdelávania prostredníctvom otvoreného dialógu. To umožní vytvárať autentické partnerstvá univerzita-komunita, schopné účinne zvládať sociálne a demografické výzvy.

10. Verejné orgány by sa mali zapojiť do politického dialógu s inštitútmi vysokoškolského vzdelávania a s ďalšími subjektmi o tom, ako vyššie uvedené princípy a základné pokyny preložiť a implementovať na úrovni národného systému a na inštitucionálnej úrovni.

Základné pokyny:

Tento politický dialóg by mal umožniť vývoj programových opatrení vhodných pre daný účel, ktoré rešpektujú inštitucionálnu autonómiu, zabraňujú zbytočným administratívnym nákladom a umožňujú tak uskutočňovať konkrétny pokrok smerom k rôznorodosť, rovnosti a začleneniu do vysokoškolského vzdelávania.

V rámci vyššie uvedených zásad a usmernení je medzi krajinami EHEA kľúčová vzájomná podpora a výmena osvedčených postupov, cieľom uľahčiť progres na ceste k inkluzívnosti systémov vysokoškolského vzdelávania.

Glosár výrazov a definícií³

Glosár definuje tri hlavné výrazy tohoto dokumentu: *nedostatočne zastúpení, znevýhodnení a zraniteľní študenti*. Uvedené definície nemajú byť chápané ako právne definície a preto nie sú v rozpore so žiadnym existujúcim právnym predpisom, ale je potrebné chápať ich skôr ako objasňujúce definície, použité vo vzťahu k obsahu princípov a základných pokynov.

Nedostatočne zastúpení študenti:

Skupina študentov je nedostatočne zastúpená vo vzťahu k istým charakteristikám (napríklad pohlavie, vek, národnosť, geografický pôvod, sociálno-ekonomický kontext, etnické menšiny), ak je jej podiel medzi študentmi menší ako podiel porovnateľnej skupiny v celkovej populácii. Je možné to zdokumentovať pri prijatí, počas štúdia alebo pri získaní titulu. Obvykle majú jednotlivci viacero nedostatočne zastúpených charakteristík a preto je vždy potrebné zohľadniť kombináciu viacerých vlastností („prienikovosť“). Nedostatočné zastúpenie môže mať ďalej dopad na rôzne úrovne vysokoškolského vzdelávania: študijný program, fakulta alebo oddelenie, inštitút vysokoškolského vzdelávania, systém vysokoškolského vzdelávania.

Táto definícia je doplnkom k Londýnskemu komuniké, „že študentstvo, ktoré vstupuje, zúčastňuje sa a ukončí vysokoškolské vzdelanie na všetkých úrovniach, by malo odrážať rôznorodosť našej populácie“, ale nepokrýva ju úplne.

Znevýhodnení študenti:

Znevýhodnení študenti musia často čeliť špecifickým výzvam v porovnaní s ich rovesníkmi. Tieto výzvy môžu nadobúdať rôzne formy (napríklad zdravotné postihnutie, nízky rodinný príjem, nedostatočná alebo žiadna podpora rodiny, siroty, časté presuny do školy, duševné zdravie, tehotenstvo, nedostatok času na štúdium, pretože musí zarábať na živobytie alebo niekoho opatrovať). Stav znevýhodnenia môže byť trvalý, občasný alebo trvajúci určitý čas.

Znevýhodnení študenti môžu byť súčasťou nedostatočne zastúpenej skupiny, ale nemusí to tak byť. Preto znevýhodnení a nedostatočne zastúpení nie sú synonymá.

Zraniteľní študenti:

Zraniteľní študenti môžu byť vystavení riziku znevýhodnenia (pozri vyššie) a okrem toho majú špecifické potreby (ochrany). Napríklad preto, že trpia nejakou chorobou (vrátane duševnej choroby) alebo majú zdravotné postihnutie, pretože sú mladiství, pretože ich povolenie k pobytu závisí od úspechu v štúdiu (a preto aj od rozhodnutí jednotlivých učiteľov), alebo preto, že sú vystavení riziku diskriminácie. Títo študenti sú zraniteľní v zmysle, že nemusia byť schopní zabezpečiť osobnú pohodu, alebo sa ochrániť pred ublížením alebo využívaním a preto potrebujú väčšiu podporu alebo pozornosť.

³Tento glosár je určený len na účely týchto princípov a základných pokynov.

**Co-funded by
the European Union**

This translation is co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

